

Nr 355.

Godkänd av första kammaren den 19 juni 1936.

Godkänd av andra kammaren den 19 juni 1936.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till statliga och kommunala beredskapsarbeten jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 156.)

TILL KONUNGEN.

I propositionen nr 1 angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1936/1937 har Kungl. Maj:t under femte huvudtiteln, innefattande anslagen till socialdepartementet, (punkt 21 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över socialärenden) föreslagit riksdagen att, i avvidan på särskild proposition i ämnet, till Statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1936/1937 beräkna ett reservationsanslag av 1,000,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en den 8 maj 1936 dagtecknad proposition, nr 265, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels till Statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor;

dels till Inköp av gatsten för statens räkning för samma budgetår anvisa ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att beträffande lån ur anslagen till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, med befogenhet

för Kungl. Maj:t att uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till behandling förehaft vissa motionsvis väckta förslag.

Hjälpprogrammet i dess helhet och därmed sammanhängande spörsmål.

I *motionerna I: 129 och II: 321* föreslås, *dels* att undersökningen av arbetslöshetsklienteleets sammansättning fortsättes och på vissa punkter fördjupas på ett sådant sätt, att upplysning vinnes om den nuvarande arbetslöshetens karaktär, varmed en säker grund kan läggas för den erforderliga anpassningen av arbetslöshetspolitiken efter det ändrade konjunkturläget, *dels ock* att på grundval av arbetslöshetsutredningens principundersökning frågan om praktiska reformer till ökning av arbetskraftens lokala rörlighet upptages till behandling, varvid särskilt beaktande ägnas möjligheterna av ökade statliga bidrag till täckande av de med överflyttningen från en ort till en annan förenade kostnaderna samt en utbyggnad av den kursverksamhet, som syftar till yrkesutbildning för unga arbetare och »omskolning» av något äldre arbetare inom de av arbetslöshet på ett mera långvarigt sätt drabbade områdena.

I *motionen I: 130* hemställles, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t göra framställning om en allsidig utredning rörande stadigvarande sysselsättning och försörjning av personer, som kunna hänföras till gruppen »permanent arbetslösa».

Motionerna I: 181 och II: 411 avhandla vissa åtgärder till arbetslöshetens bekämpande i Bohuslän, Blekinge och Västernorrlands län. I avseende på möjligheten att få till stånd ny verksamhet hemställles (punkt 3), att riksdagen ville *dels* i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning och skyndsammaste förslag, helst redan till årets riksdag, om inrättande av affärsnämsigt drivna kreditkassor till uppmuntrande av småföretag, *dels ock* i övrigt beakta de i motionerna anförda synpunkterna, såsom beträffande hjälp med upplysningar åt företagsamma arbetslösa, bringande av effektivaste hjälp åt de hårt skattetyngda kommunerna för att undanröja skattetungans hinder för inflyttning av större företag o. s. v.

De problem, som arbetslöshetspolitiken för stundande budgetår enligt föredragande departementschefen framför allt bör inrikta sig på, kunna koncentreras till den kvardröjande arbetslösheten, vare sig denna är att hänföra till vissa landsändar, till de s. k. arbetslöshetsöarna, eller till storstäderna. För de särskilt utsatta delarna av landet — Blekinge och Bohuslän — har departementschefen avhandlat åtskilliga förslag till hjälpåtgärder, till vilka riksdagen i det följande återkommer. Departementschefen har vidare beträffan-

de såväl Västernorrlands sågverkskommuner som arbetslöshetsöarna givit uttryck åt sin avsikt att låta särskilt undersöka, på vilket sätt förhållandena där må kunna saneras. Därjämte har departementschefen förklarat sig vilja föranstalta om undersökning rörande den i storstäderna kvardröjande rest-arbetslöshetens karaktär.

I princip synas väsentligen två utvägar stå till buds, då det gäller att bemästra arbetslösheten i de alltjämt utsatta områdena, nämligen å ena sidan åtgärder för de arbetslösas sysselsättning inom hemorten och å andra sidan anstalter för underlättande av arbetskraftens förflyttning. Av departementschefens uttalanden framgår, att de uppslag, som i dessa hänseenden redan framkommit och som de planerade utredningarna kunna giva upphov till, böra, i den mån de befinnas realiserbara, bringas till utförande.

Den uppfattning i fråga om arbetslöshetspolitikens allmänna inriktning, som departementschefen sålunda givit uttryck åt, återfinnes icke endast i de motioner, varom här närmast är fråga, utan även i åtskilliga andra, som riksdagen med hänsyn till de yrkanden, vari de utmynna, i annat sammanhang upptager till närmare prövning.

Jämväl riksdagen finner den principiella uppfattning i fråga om arbetslöshetspolitikens koncentration till särskilt utsatta områden, som av departementschefen angivits, vara riktig. Riksdagen förutsätter emellertid, att de skilda uppslag i avseende härå, som motionsvis framkommit, vinna vederbörligt beaktande vid övervägandet av åtgärder i förevarande hänseenden, liksom ock att de synpunkter, som i motionerna framförts, beaktas vid de planerade undersökningarnas utförande.

Särskilda frågor.

I *motionen I: 438* har yrkats, att riksdagen ville med bifall till framställningen om anslag för budgetåret 1936/1937 till inköp av gatsten för statens räkning uttala, att frågan om råvaror för framställning av kalisalter ur inhemska kalirika bergarter måtte snarast möjligt fullföljas beträffande de för ändamålet bäst artade och lämpligast belägna bergarterna oberoende av de resultat, som kunna framkomma angående den s. k. Lysekilsgranitens användande för samma ändamål.

Såsom av den av departementschefen lämnade redogörelsen framgår, hava de särskilda utredningar, som verkställts i syfte att utröna möjligheterna att i de speciellt arbetslöshetstyngda områdena skapa nya sysselsättnings- och förvärvsmöjligheter för befolkningen, ådagalagt att betydande svårigheter i dessa avseenden föreligga. Till de förslag, som departementschefen ansett böra närmast övervägas under nästa budgetår, återkommer riksdagen i det följande.

Bland de åtgärder, som av utredningen rörande Bohuslänns näringsliv omnämnts vid dess inventering av möjligheterna att skapa arbetstillfällen inom

denna landsända, ingår även spörsmålet om utvinnande av kalialter ur den s. k. Lysekilsgraniten. Ärendet är för närvarande föremål för utredning. Motionen I: 438 åsyftar närmast, att undersökningar rörande möjligheterna att framställa kalialter ur inhemska kalirika bergarter böra fortsättas, även om Lysekilsgraniten skulle visa sig hålla för litet kali. Riksdagen, som till fullo beaktar de synpunkter, som i motionen anförts, är förvissat om, att Kungl. Maj:t icke skall underlåta att till övervägande upptaga de åtgärder, som i förevarande hänseende bland annat med hänsyn till situationen i vissa arbetslöshetsöar kunna påkallas.

Anslagsbehov.

Vidare hemställs i *motionen II: 839*, att riksdagen måtte besluta *dels* att till statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1936/1937 anvisa ett reservationsanslag av 4,000,000 kronor, *dels ock* att av denna summa 1,000,000 kronor må ställas till domänverkets förfogande för utförande av torrlägningsarbeten å landets kronoparker, med hänsynstagande till det större eller mindre behov av arbete, som kan föreligga inom olika områden.

I likhet med departementschefen anser riksdagen, att medel böra jämväl för nästa budgetår anvisas till statliga och kommunala beredskapsarbeten för att därigenom bereda möjlighet för Kungl. Maj:t att genom dylika arbetens anordnande bispringa orter med kvardröjande arbetslöshet. Det äskade anslaget storlek har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen har jämväl bifallit Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av 2,000,000 kronor till inköp av gatsten för statens räkning.

Kungl. Maj:ts förslag om bemyndigande att beträffande företag, som erhållit stöd ur lån- och subventionsanslagen men råkat på obestånd, biträda ackord föranleder ingen erinran från riksdagens sida liksom ej heller departementschefens uttalanden i fråga om finansieringen av vissa förslag till hjälpåtgärder, därest dessa förslag efter verkställda utredningar skulle befinnas realiserbara.

Riksdagen finner sig, såsom ovan anförts, icke böra bifalla det i motionen II: 839 framställda yrkandet om höjning av anslaget till beredskapsarbeten. Riksdagen anser dock det i motionen berörda spörsmålet om utförande av torrlägningsarbeten å kronoparkerna beaktansvärt och har icke något att erinra emot, att Kungl. Maj:t, i den mån disponibla medel så medge, vidtager åtgärder i motionens syfte.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels till Statliga och kommunala beredskapsarbeten för budgetåret 1936/1937 under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 3,000,000 kronor;

dels till Inköp av gatsten för statens räkning för samma budgetår under femte huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 2,000,000 kronor;

dels ock bemyndigat Kungl. Maj:t att beträffande lån ur anslagen till lån och subventioner till främjande av enskild företagsamhet efter prövning av omständigheterna i varje föreliggande fall biträda ackord i eller utom gäldenärs eller löftesmans konkurs ävensom eljest vid gäldenärs eller löftesmans obestånd helt eller delvis eftergiva långivarens rätt, med befogenhet för Kungl. Maj:t att uppdraga åt underordnad myndighet att besluta i sådan fråga.

Stockholm den 19 juni 1936.

Med undersåtlig vördnad.
